

Ctení účastníci Slovenského národného povstania,

roky, ktoré uplynuli od Slovenského národného povstania, nič neubrali na statočnosti a odvahe, vás vážení účastníci SNP, s ktorou ste sa postavili na ozbrojený odpor proti nacistickým okupantom a domácim fašistom. Máte môj hlboký obdiv a rešpekt. Vám ďakujeme aj za našu dnešnú slobodu a vlasť vám vašu obeť nikdy nezabudne.

Ste inšpiráciou pre nás ostatných – pretože, ako potvrdzujú udalosti v našom susedstve, aj dnes, v 21. storočí, sa môžu národy ocitnúť v situácii, keď musia čeliť agresii a bojovať za svoju slobodu. Keď obyčajní ľudia, ktorí chodili do práce, študovali, starali sa o svoje rodiny, v sebe objavujú nový rozmer hrdinstva.

Na Slovenskom národnom povstaní je mimoriadny práve tento ľudský základ – chrabrosť a hrdinstvo ľudí, ktorí sa aktívne zúčastnili na bojoch, ale aj mnohých ďalších, ktorí poskytovali materiálnu pomoc, prenášali informácie, či ukrývali partizánov alebo židov s nasadením vlastného života a neraz v krutých podmienkach. Bojovníkov popri nepriateľských zbraniach ohrozoval hlad, zima a choroby.

Slovenské národné povstanie vyvolalo krutú pomstu nacistov najmä na civilnom obyvateľstve. Vyžiadala si 5000 obetí - zrejme viac, než samotné boje. Vypálených a zničených bolo 102 obcí. Povstanie bolo potlačené a jeho aktéri museli pred jednotkami Wehrmachtu uniknúť do hôr alebo do oslobodených častí Európy. To však nijako neznižuje význam tejto historickej udalosti.

Podobne ako v prípade útoku na Heydricha a iných ozbrojených prejavov odporu počas druhej svetovej vojny, aj v spojitosti so SNP sa občas objavujú otázky, či takéto akcie mali zmysel. Odpoveďou je jednoznačné áno. K tomuto záveru nás napokon privedie aj otázka, či bolo možné konať inak. Či existovala a existuje aj iná možnosť, než vzdor proti tyranii a jej predstaviteľom.

Už samotný fakt, že sa povstalcom podarilo udržať rozsiahle územie s približne tridsiatimi okresmi počas dvoch mesiacov, vyvoláva obdiv. Čo je však najdôležitejšie, Slovenské národné povstanie zaradilo Slovensko medzi víťazné krajiny druhej svetovej vojny. Povstaleckú armádu uznali ako súčasť spojeneckých síl Sovietskeho zväzu, Američania aj Briti. Išlo o jedno z najväčších ozbrojených vystúpení v Európe a významne prispelo k porážke Hitlera.

Jasným a čitateľným odkazom Slovenského národného povstania je potom skutočnosť, že pre väčšinu Slovákov bol neprijateľný život v režime, ktorý stál na nadradenosti jedných nad druhými a na potláčaní ľudských práv.

Dnes, rovnako ako pred desaťročiami, je hrozbou snaha podmaňovať si hrubou silou národy, krajiny aj ľudí. Hrozbou sú autoritatívne režimy, ktoré majú ambíciu znovu a znovu sa vracieť, hoci v nových, reinkarnovaných podobách.

Imunitu súčasnej spoločnosti voči radikálnym a extrémistickým ideológiám pritom významne znižuje zlyhávanie nás, demokratických volených zástupcov. Sklamanie pretvára voličov na apatických nevoličov alebo stúpcov antisystému. Preto, ak chceme ochrániť odkaz SNP, musí nám záležať na kvalitnom a zodpovednom výkone politiky.

Imunitu našej dnešnej spoločnosti oslabuje aj to, keď sa nám niektorí snažia vnútiť, že sú jedinými nositeľmi odkazu SNP, podávajúci si pri tom ruky s novodobými fašistami. Dávajú tak slovám iný obsah a rozdeľujú spoločnosť. Pričom rozdelená spoločnosť, je oslabenou spoločnosťou.

Vážené dámy, vážení páni!

Výročie SNP je príležitosťou nielen si uctiť jeho priamych účastníkov a venovať spomienku obetiam vojny. Je to príležitosť zobrať si k srdcu poslanstvo tejto dejinnej udalosti: aký ťažký je zápas za znovunadobudnutie

stratenej slobody. Je našou povinnosťou urobiť všetko pre to, aby sme ho už nemuseli podstúpiť.